СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 37. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 14 лютого, 1935. VOL. XLIII. No. 37. Jersey City, N. J., Thursday, February 14, 1935. THREE CENTS.

КАТАСТРОФА БАЛЬОНА „МЕЙКОМА"

2 ЛЕТУНИ ПРОПАЛИ, 81 ВРАТУВАЛИСЯ.

САН ФРАНСІСКО (Каліфорнія). — Кермовий повітряний корабель американської воєнної фльоти „Мейком" упав жертвою якоїсь повітряної катастрофи й потонув на Тихому океані, яких 12 миль на захід від Пойнт Сур. З його залоги 83 люда 81 уратувались, а два пропали.

Подія скоїлась у вівторок, коло пів до шестої години зполудня. „Мейком" тоді їхав у товаристві воєнних кораблів на свою стацію в Сонівейл, на полуднє від Сан Франсіска. Сторожі з морського маяка на Пойнт Сур бачили, як вершок оболони бальона нагло прірвався, відпав, а потім корабель пропав у хмарі. Майже рівночасно з тим радіо з „Мейкома" розіслало вістку, що корабель мав випадок та що залозі прийдеться видай покидати його.

Радіова вістка подавала положення „Мейкома", і на це місце негайно поспішили всі воєнні кораблі. Моряки залоги справді зіскочили з „Мейкома" в море, причепивши собі наперед ратункові пояси. З води вони пустили в повітря ракету, щоби дати сигнал кораблям, де їх шукати. Кораблі знайшли їх без трудности й стали виловлювати з моря. Ішов дощ і не було добре видно, але як сильні рефлектори воєнних кораблів освітили море, то стало видно гейби в день.

Ратування поступало легко. За короткий час з моря виловили 81 моряків; кружляк „Ричмонд" забрав 64, „Конкорд" 11, а „Синсинаті" 6. В цей спосіб виловлено всю залогу з винятком двох, а саме: радіового оператора Ернеста Е. Дейлі та одного з кухарів, Едварда Квідея. Їх доля невідома.

Замітно, що командантом „Мейкома" був Герберт Вейлі, одинокий офіцир, що виратувався з подібної катастрофи іншого повітряного корабля американської воєнної фльоти, „Акрон", що згинув 4 квітня 1933 року на Атлантійськім океані.

„Мейком" коштував коло 4 міліони долярів. Воєнний корабель „Тенесі" телеграфував бездротним телеграфом пів до 8-мої години вечором, що він знайшов на морю останки потонулого „Мейкома".

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ДОМАГАЄТЬСЯ „ПАНУЮЧОЇ" ЗАПЛАТИ.

ВАШИНГТОН. — Перед комітетом сенату для видатків, що розглядає тепер проєкт закона про віддання президентови до розпорядимости майже 5 міліярдів долярів на робітничу допомогу, станули як свідки урядники Американської Федерації Праці з домаганням, щоби конгрес вставив у закон постанову, що, даючи допомогову працю, уряд має платити робітникам, у цей спосіб нанятим, таку заплату, яка панує в тому часі в тому промислі.

О. О. ПРИСТАЙ ОСТАЄТЬСЯ НАДАЛІ В КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ.

ЕЛИЗАБЕТ (Ню Джерзи). — Місце захорівшого свого товариша о. Йосифа Чаплинського, пароха української греко-кат. церкви св. Володимира, заступає о. Олекса Пристай, що відмовився від офірованого йому становища епископа Української Православної Церкви.

НОВІ ОБМЕЖЕННЯ ЦЕРКВИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО. — Президент Мексика, Карденас, зарядив, що мексиканська почта не має приймати для пересилки релігійної літератури й пропаганди.

Декрет президента Карденаса каже, що одною з головних точок своєї політики новий уряд уважає „поборювати фанатизм та релігійні упередження", а попирати „духове визволення народу".

Секретар стейту Гол вислав до комітету сенату для заграничних справ лист, у котрім гостро виступає проти резолюції сенатора Бори, щоб американський сенат розслідив переслідування релігій у Мексику. Лист прочитано на засіданню комітету, але не подано його до публичного відома.

НЕБЕЗПЕКИ НА ЛЕДУ У ВІДЛИГУ.

БЕЙОН (Ню Джерзі). — Підчас забави хлопців з ледом у Нюарськім Заливі Джек Тейер та Алекс Шегда дісталися на кригу леду та не могли вернутися до берега. Крига почала ломитися під тягаром хлопців і вони впали в воду. Шегда вспів дістатися на більшу кригу, а Джек потонув. Хлопці на березі кликали людей на поміч. Людей зібралася ціла товпа, але вони не мали лодки. Одна жінка пробувала доплисти до хлопця, але вона скоро перемерзла так, що її треба було ратувати. Щойно пів години пізніше ратунковий відділ дотягнув хлопця до берега та відставив до шпиталю. Пошукування тіла другого хлопця були безуспішні.

Того самого вітірка трапилася тут в іншому місці подібна пригода. Три хлопці, забавляючися ледом, упали в воду. Іван Гудацко скочив за ними та діпхав їх до берега.

БАНДИТИ ЗАБРАЛИ З БАНКУ $4,500.

Два бандити напали пополудні на філію Бенк оф Комерс у місцевості Ешерн, Ман., вкинули директора банку, МекГифина, і банкову урядницю, панну С. Форд, до великої каси і тоді забрали всі гроші, що були в банку, себто 4,500 долярів.

МекГифин пробував ставити опір, одначе його вдарив один з бандитів револьвером по голові. Від удару МекГифин утратив притомність і його в такому стані заперли бандити у великій касі разом з панною Форд. Коли бандити втекли, при вході до банку стояв Крис Ендерсон, управитель місцевої молочарні. Один з бандитів стрілив в Ендерсона й ранив його в руку. Опісля обидва бандити вскочили на чекаючі на них сани, вдарили коней і пігнали з містечка що сили в невідомі сторони. Бандитів пробував здігнати місцевий лікар, д-р Френк Вилкин, з іншими охотниками автом, одначе через великі сніги неможливо було їхати автом. Пізніше пустилася в погоню за бандитами й повідомлена кінна поліція.

На третій день рано поліційна погоня здогонила бандитів і окружила їх у хаті на фармі три милі на захід від місцевости Мусгорн. Один бандит, 24-літній Пітер Вінтерс, застрілився, коли побачив, що неможливо вже втекти. Другий, 23-літній Ірфейм Корц піддався. При зловлених бандитах знайдено 4,100 долярів; решту грошей грабіжники десь заховали в часі втечі. Корц має показати, де заховані гроші. Поліція заскочила Вінтерса й Корца в хаті Корцового дядька, Г. А. Гельмана. В часі погоні поліція проїхала коло сто миль.

САМОГУБСТВО РЕКОРДИСТКИ.

Славна австрійська пливачка Йоганна Фабер, що переплила торік канал Ля Манш у рекордовому часі, пробувала на днях відобрати собі життя з причини важких матеріяльних умовин. Її відратували. На приготування до свого рекорду вона стратила ввесь свій маєток.

ПОМИСЛОВІ ОШУКАНЦІ.

На днях зайшов до департаментової крамниці Армі енд Нейві в Ріджайні, Саск., чоловік, купив плащ за 22 дол. і дав субекток до виміни банковий чек на 49.60 дол. Цей не хотів виміняти й звернувся до управителя крамниці. На пропозицію покупця управитель зателефонував до фірми виробу домашньої обстановки В. Ф. Сюртіс і Сп., бо на чеку був підпис тієї фірми. Звідтіля отримав відповідь, що чек є виданий фірмою за роботу, яку виконував чоловік Дж. Джеймс. Управитель зміняв чек. Опісля показалося, що чек був підроблений чоловіком-покупцем. Він, користаючи з того, що Сюртіс виїхав на короткий час з Ріджайни, відтяв телефон до його мешкання й робітні й протягнув телефонічний провід до опущеного дому в місті. Коли він був у крамниці з підробленим чеком, у домі був помічник, що „потвердив", що чек виданий Сюртісом. Таких виминів було в останніх днях в Ріджайні немало.

ЧИ Є ЧЕХОСЛОВАЦЬКА МОВА?

Чехословацьке міністерство освіти видало розпорядок, на основі якого всі школи мають подавати у шкільних свідоцтвах номенклятуру викладової мови, називаючи її „чехословацькою". Серед словацького населення цей розпорядок викликав велике негодування, бо Словаки вважають його новою спробою зліквідувати словацьку мову як самостійну та окремну від мови чеської. Словацькі педагогічні кола зазначують, що номенклятура, введена праським міністерством освіти, є лінгвістичним абсурдом, тому, що „чехословацької" мови не було і нема.

Справа буде порушена в парляменті, бо словацькі посли заповіли вже енергійну інтерпеляцію.

ЯЗВА ВОВКІВ НА ВІЛЕНЩИНІ.

Село Казюки, дзісненського повіту, окружили в ночі вовки і почали добуватися до людських загород. На щастя вдалось повідомити про це владу безпечности і ловецьке товариство з Дзісни вислало вранці облаву, зложену з 12 стрільців. Учасники облави підійшли під село і дали до вовків кількадесять стрілів. Кілька вовків убили, а решта звірів утекла. Також в інших місцевостях Віленщини появилися масово вовки і роблять великі шкоди. В дзісненському повіті вбито 17 вовків, у поставському 8, браславському 12.

ВІДБУДОВА РАЮ.

Як повідомляє англійська преса, арабська країна, де на основі легенд знаходився земський рай і тепер простягається безводна пустиня, буде знову перемінена в розкішну долину. Король Іраку позволив одній лондонській фірмі побудувати таму на ріці Тигрі біля Кута і відвести води в доплив Шат-ель-Араб. Таким чином води Тигру, особливо в часі повені, будуть наводнювати пустиню аж до старинного халдейського Уру. Земля цих сторін дуже врожайна і колись, на думку старинних Греків та Персів, тут росли пальми і всяка буйна ростинність. Пізніші жорстокі війни знищили всю наводнюючу систему і колись цвитуча країна перемінилася в пустиню.

РИБИ В КРИНИЦЯХ.

На фармі Форгарта в Ню Норвей, Алта., знайдено в криниці багато дрібних риб. Опісля знайдено риби і в криницях на околичних фармах. Знавці ствердили, що ці нововивірчені криниці мають воду з підземної ріки, що вливається до озера Бател-лейк (інакше зване Сампсон-лек), яке знаходиться 12—15 миль від тих криниць. Риба дістається до криниць з озера.

ЖЕРТВИ ПОЖЕЖІ.

В Рош Лейк, 20 миль на схід від Свифт Корент, у Саскачевані, вибухла пожежа в домі фармера Інґвіла Сатера. У пожежі згорів Інґвіл, десятилітня дочка й півтоталітня дитина. Жінка Сатера й інші шестеро дітей вийшли з пожежі з тяжкими попеченнями. Пожежа почалась нічю, коли вибухла банька з газоліною, що стояла недалеко печі.

НЕВІДОМИЙ ЗЛОЧИНЕЦЬ ЗАСТРІЛИВ ФАРМЕРА.

Невідомий убивник застрілив у місцевости Мирнам в Алберті, 38-літнього фармера, Олексу Смоляка, як він сидів при столі і забавлявся в карти зі своєю жінкою й двома дітьми, 8-літним сином і 13-літньою донькою. В Смоляка хтось стрілив знадвору крізь вікно. Повідомлена поліція прибула аж 6 годин пізніше з Веґревил. За той час упало коло пів цаля снігу. Всеж таки можна було розпізнати сліди убивника. Знати було, що убивник ставав на пальці, щоб заглянути крізь горішню часть вікна до кімнати, бо долом вікно було замерзло. Від вікна сліди вели тридцять кроків до дороги. Потім убивник ішов коло милі дорогою. Опісля звернув пів милі на поле. Звідти одну милю він вернувся назад. Сліди кінчаться пів милі від Смолякової хати на добре втоптаній роздорожі.

Коли з Мирнам вертався саньми Смоляків сусід, що повідомив про випадок поліцію, він стрінув по дорозі Смолякового робітника, Івана Скрута. Коли Скрут приїхав до дому, він припав коло свого застріленого господаря й голосно заплакав і впевняв, що Смоляк добрий чоловік і не мав ворогів. Смолякові сусіди здогадуються, що вбивство могло бути пімстою за те, що Смоляк відраджував місцевих людей від фармерського страйку, однак поліція цій справі не надає ніякої ваги.

Пізніше поліція знайшла рушницю, якою застрілено Смоляка. Цю рушницю знайдено на дорозі в снігу недалеко фарми Смоляка. Після цього арештовано Смолякового робітника, Івана Скрута, й обвинувачено в убивстві. Смолякову жінку приарештовано як головного свідка.

НАЙКОРОТША КНИЖКА.

Радівой С. Момірський у сербській столиці, Білгороді, видав недавно книжку під заголовком „Хто володіє світом?" Ця книжка скоро розійшлася на книжковому ринку й дочекалася другого й третього видання. Цю книжку вважають найкоротшою в світі, бо крім вище згаданого наголовка на окладинці книжки, в середині книжки є тільки одне слово: Гроші! Це відповідь на питання: Хто володіє світом?

ЗГОРІЛО НЕМОВЛЯ.

Жінка Семена Костюшенка з Авелон, Саск., наливала нафту до лямпи. Від горіючого ґноту лямпи запалилась нафта у фляшці й полумя охопило мешкання. Костюшенко вхопив одну дитину й виніс на двір, однак заки вдруге дістався до хати, тяжко попеклась друга дитина в колисці. Вона померла від попечення. Жінка Костюшенка також тяжко попечена.

ТИХІ ЛІТАКИ.

Японська преса повідомляє про винахід, що має зовсім усунути шум моторів при літаках. У найближчому часі випробують його військові летуни.

ДОВКОЛА СВІТА.

Один молодий голяндський інжинір збудував собі з відпадків і ріжних частин знищених авт власне авто і вибрався на ньому у подорож довкола світа.

СОВЄТИ ЗАПОВІДАЮТЬ ЩЕ ОДНУ РЕВІЗІЮ У ВІДНОШЕННЮ ДО СЕЛЯН

МОСКВА (Росія). — Комуністична партія виробила новий реґулямін у справі колективізації сільських господарств. Предложив його конгресові колхозників-ударників М. Яковлів, бувший комісар хліборобства.

З того реґуляміну виходить, що треба Совєтам втягнути до колектив іще яких 5,000,000 селян. І треба селянам загарантувати і точно означити все те, що може бути їх приватною власністю. Як теж треба загарантувати колективам, що земля й інвентар є власністю даного колективу. Та власність перейде на дітей цих членів.

Кождому членови колективу буде можна мати на приватну власність одну корову, троє телят, безроги з пацятами, 15 овець чи кіз і необмежену скількість курей і кріликів.

Яковлів ствердив, що сотки тисяч „кулаків" вигнано з землі незаконно в останніх двох роках. Він теж заповів полекші в кредитах для тих селян, що попродали коні й насіння, вступаючи до колективів.

ЛЯКАЄ ЖІНОЦТВО ПІД СОВЄТАМИ.

МОСКВА. — М. Яковлів говорив на конгресі колхозників теж про імперіялістичні заходи Японії й Німеччини. Казав, що ті обидві держави плянують воєнний похід проти Совєтів. А роблять це на те, щоби потім забрати совєтське жіноцтво й виставляти його на ганьбу, себто поступати з жінками так, як це роблять у Японії, де родичі продають кождого року від 30 до 40,000 дівчат до публичних домів.

ІТАЛІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД АБІСИНІЇ ВІДШКОДУВАННЯ.

РИМ. — Офіційно подають, що італійське посольство в Адіс Абаба в Африці зажадало від абісинського уряду вибачення за напад на італійські військові частини, грошевого відшкодування, віддання відповідних спеціяльних почестей італійському прапорови, як теж вирівнання пограничча.

СКИДАЮТЬ ВИНУ НА ІТАЛІЮ.

АДІС АБАБА (Абісинія). — Абісинський уряд перечить тому, щоб абісинські частини нападали на італійські в Афдуб 29 січня. Кажеться у комунікаті, що це італійські військові частини напали на абісинську патролю.

ГОТОВІ ДО ОБОРОНИ.

РИМ. — Абісинський дипльоматичний заступник заявив, що італійські урядовці в Африці змагають до викликання війни між Абісинією й Італією, а перед світом показують, що це етіопські племена роблять заколот. Абісинія не бажає собі війни з Італією, але як італійські провокації далі продовжатимуться, то цілий край стане до оборони своїх прав.

ІТАЛІЯ ЛЯКАЄ АБІСИНІЮ.

ЛОНДОН. — В компетентних кругах толкують собі італійську мобілізацію тим, що Італія хоче настрашити Абісинію. Одначе кажуть, що це не є відповідний спосіб для полагоджування таких конфліктів у мирний спосіб.

ВІДГРОЖУЮТЬСЯ ҐАЗЕТНИМ РЕПОРТЕРАМ.

ЛОНДОН. — Англійським кореспондентам дано до пізнання, щоби вони були обережні в передаванню новин про військову підготовку Італії у звязку з конфліктом з Абісинією. Бо за передавання рухів армії можуть опинитися в тюрмі.

ДОМАГАЮТЬСЯ МЕМЕЛЯ.

БЕРЛІН. — У берлінськім університеті влаштовано велику демонстрацію, що мала на цілі звільнення Мемеля, пристані над Балтійським морем, з рук „литовського наїзника". Ніби не говорилося за війну з Литвою, але підчеркнено, що з Мемелем повинно статися так, як з територією Сари. Говорено теж про „обєднання всіх Німців на світі в одну святу німецьку державу німецької народности".

ТРИ ГОДИНИ БЕЗ СВІТЛА.

ВІДЕНЬ. — Робітництво Відня шанувало вечором дня 12 лютого память погиблих підчас державного перевороту минулого року загашенням світла на 3 години. Було теж кілька сутичок поліції з соціялістичними і комуністичними демонстраціями. Підчас одної такої сутички згинув комуніст, що ніс червоний прапор. Поліція каже, що він сам відобрав собі життя. Було кілька ранених робітників і поліцаїв.

ДВІ ВІЗИТИ ГІТЛЕРА.

БЕРЛІН. — Канцлер Гітлер обідав разом з папським нунцієм і це викликало здивування зприводу напруження, яке є між Ватиканом і націєським урядом. Коментовано теж відвідини, які зложив Гітлер Юлієви Штрайхерови зприводу 50-ліття його уродин. Штрайхер це провідник антисемітської течії, якого Гітлер назвав найкращим своїм приятелем.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДИПЛЬОМАТИЧНА ГРА В ЕВРОПІ

Німеччину, а зокрема Гітлера, притискають до муру. Робиться це штудерно, тонкою дипльоматичною грою, закритою ніби одиноким бажанням — мира в Европі.

В тій грі заважує тепер вже не так Франція, як Анґлія. Та остання заважила на судьбі Німеччини, коли перейшла в противний табор на початку світової війни і тасама заважує тепер на дальшій політичній констиляції Европи. Отсе мабуть чи не перший раз в історії вона відступає цілковито від своєї політики відокремлення і стає дійсним партнером у судьбі Европи. Так бодай воно виглядає.

Щож це сталося? Нічого незвичайного. Анґлія не може забути военних часів, коли то німецькі цепеліни бомбардували Лондон. Тому вона з острахом глядить на те, що не зважаючи на всякі заборони, Німеччина стає таки першою силою — в повітрю. Німецька розбудова летунства не дає спокою Анґлії. Вона є того переконання, що хоч сильна на морі чи навіть на суші, може таки впасти жертвою бомбових чи ґазових атак з боку німецьких летунів.

З того страху відродилася давня антанта між Францією й Англією. Спільний страх перед спільним ворогом обєднав їх. Франція виграла, бо саме до цього вона завжди змагала, щоб забезпечити собі поміч Анґлії на випадок, якби Німеччина її заатакувала, або якби вона мусіла наступати на Німеччину через якусь „справедливу" причину.

Та й того обєднання Анґлії ще замало. І тому вона хоче, щоб до цеї „антанти" приступила ще й Німеччина й зобовязалася стати по стороні Анґлії і Франції, якби проти них поведено з чиєсь сторони летунські наїзди. І ґарантуючи, річ ясна, і Німеччині такусаму поміч, якби вона була кимсь заатакована.

Видно, що ця справа не така проста для Німеччини, коли Гітлер замкнувся в чотирох стінах і студіює її, відмовившись від усяких інших обовязків. Це ясне, що тут знайшлася Німеччина дипльоматично в дуже делікатнім положенні. Вона бажала би вийти з цього так, щоб не зразити собі Анґлії, а заразом дістати за евентуальну згоду якісь концесії, що відноситимуться до давніх німецьких кольоній, які їй забрано. Вона теж схоче мати вільну руку в справі тих подій, що повстануть, як зачнуть валитися Совети. Те останнє тепер для неї найважніше. Бо Німеччина вірить в упадок Советів, як і вірить у те, що це буде одинока добра нагода для поширення її впливів. У тих її комбінаціях вона хоче мати теж Анґлію та Францію по своїй стороні. А чи так буде, саме тепер вияснюється.

„РІДНА ШКОЛА" ЯК ВИЯВ НАРОДНЬОЇ ЕНЕРҐІЇ

Яку велику ролю сповняє Рідна Школа для українського народу, це бачать, знають та оцінюють навіть ті, що ставлять до неї щораз вищі вимоги. Всеж ті вимоги не такі великі, як їх Рідна Школа сама собі ставить. Та, ба, кажуть, вище себе не підскочиш.

Беручи за основу зовсім реальні цифри звідомлення Рідної Школи за 1934 р., мусимо з милим здивуванням завважити прегарний білянс праці тієї установи: 404 виховні заведення у 1934 р. і 17 ріжноманітних курсів усяких практичних занять. Мати під своїм безпосереднім виховним впливом 25,248 душ молоді, це не тільки великий абсолютний осяг, але й незвичайний добуток з огляду на майбутнє народу. Не дасться заперечити, що як молодь вихована в заведеннях Р. Ш., таксамо рідношкільна орґанізація, що начислює сьогодні 1,874 Кружків (з 73,191 звичайними членами й 89 членами-добродіями), має також неабиякий моральний вплив на молодь і на старших.

Очевидно, що не без впливу на освідомлення, на твердість духа, на охоту до вияву — мали ті незвичайно численні ріжнородні уладження Кружків Р. Ш. (театральні вистави, концерти, реферати, товариські сходини), яких було 5,190 у 1934 р. попри 14,424 всякого роду нарад і сходин у томуж році. Розуміється, що й 48,475 книжок, прочитаних молодими читачами, і тих 40,772, що їх прочитала рідношкільна молодь, залишають у них теж глибокий слід загальної й національної культури.

Не можна поминути й тієї обставини, що до шкіл Р. Ш. ходить у 84 проц. дітвора селян і робітників. У нас принявся дивний звичай, що батьки, які могли би краще платити за науку у приватній школі, дають часто своїх дітей до інших шкіл, а не до Р. Ш. Ба, що більше, у 23 школах треба було дітвору даром доживлювати. Майже у всіх школах треба її наділювати одінням та шкільним приладдям. Але — це не є викинений видаток на марне.

Розглядаючи цей білянс праці, здається мало хто подумає над тим, що видатки такого товариства йдуть у міліони злотих, що на самі вже існуючі львівські школи треба біля триста тисяч злотих. Числячи вже не знати як низько працю рідношкільних службовиків, то всетаки це ясно, що удержання самих учителів у числі 767 (хочби деяких з них лише на означену пору) вимагає величанських сум. Ці суми складає вже від низки літ саме українське громадянство. Чим більше грошей зложить, тим глибше й ширше розходиться вплив Рідної Школи.

Не багато знайдеться таких громадян, які не відказували би на те, що на Рідну Школу треба так багато грошей давати. Але що робити; ця установа вимагає безперервної підтримки, щоб могла встоятися. Та зважмо ще й таку обставину.

Який важкий під господарським оглядом був 1934 р., а всеж таки завдяки великому меценатови пок. Іллі Кокорудзови здвигнено й посвячено величавий двоповерховий будинок Р. Ш. у Львові. Завдяки невтомним заходам снятинських громадян станула на румунсько-польському пограниччі прегарна бурса Р. Ш. на 40 питомців коштом 19 тисяч злотих. Викінчений теж будинок Р. Ш. в Рудні біля Львова, в Майдані Середньому біля Делятина й у Гриняві Грамітному (Косівщина). Деякі сільські Кружки придбали парцелі, розпочали будови, зорґанізували домашнє навчання, бо і школи Р. Ш. Похвальна річ тішитися тим відруховим виявом внутрішньої енерґії народу. Але не завадило би й про те подумати, що всі ті справи коштують великі гроші; що всі ті надбання зменшують прихід централі, яка нераз мусить давати на ті справи ще й від себе підмоги, а яка чейже не може ліквідувати ніякої своєї ділянки. Бо що зробить з тими дітьми, що їх батьки віддали у добрій вірі і в повній надії на виховання до шкіл, захоронок, чи бурс Рідної Школи? Їх не можна колинебудь відправити зі школи Р. Ш., бо — мовляв — нема грошей на удержання. Нарід піднявся того підприємства і його треба вести. Доки? — спитає нетерпеливий. Відповідь одна: до тієї пори, доки не буде на це державних фондів (хоч і тоді треба буде такої установи, як Рідна Школа). Безперечно, що це не станеться дуже вчасно і в цьому саме біда, що нам так важко бути в доброму послідовними, витревалими й уперто вести одне діло. Ми радше чіплялись би всього по трошки; ось так поверху постибати, аби тільки не основно, бо одне діло навкучується нам, як дітям. Чи це в нас такий примітивізм думки, чи якесь інше внутрішне недомагання — не знати. Але вже найвища пора покінчити з таким станом. Бо на доривочності не можна нічого не то трівкого, але загалом путнього збудувати. Коли в народі знаходиться стільки енерґії, що він у стані створити велике діло, такий поважний чинник національного виховання, як Рідна Школа, то він мусить добути з себе стільки сил, щоби це діло вдержати й розбудувати.

Лев Ясінчук.

Ф. Ґ.

СМАЧНА СЕРНИНА

(Оповідання).

(2)

— Вашої собаки не беріть, — сказав гаєвий. — Ваша сполошила би сернюка. На таке полювання найліпша моя собака.

— Добре! Прийду без собаки.

Ідучи до міста, директор затирав руки, думаючи:

— Того сернюка Господь Бог неначе нарошно для мене пригнав сюди. В саму пору. Правда, буде коштувати... Страх, що буде коштувати! Не лиш один набій, котрим того хабаря треба застрілити. Ще й гаєвому я вже дав трикватиркову фляшку горівки і зобовязався дати ґульдена. Шкода! Я не обміркував добре і запоквапно ляпнув того ґульдена. Було досить кватирка горівки й пятьдесять крайцарів... Пропало!

— Всеж таки той вклад виплатиться! — думав далі. — Гадаю, що староста добре опише мене в своїм письмі до краєвої ради шкільної... Я нераз чув, як староста нарікав, що в сих сторонах не годен дістати сернини... А він так любить... Ще більше ласа на таке його жінка. Вона має на нього велику силу. Припильнує, щоби за такий безінтересовний дарунок її муж віддячився мені....

Для такого скупаря дуже прикра була свідомість, що його добичу, ще й такий спеціял в сих сторонах, зїсть хтось інший, не він сам. Як би замаринував, то ще лиш що днини додати потроха картопель, і мав би на цілий місяць панський харч. Та він далі потішався надією інспектури. Лиш уже прикро було йому подумати, що він цілком не покушає тої, ним самим впольованої сернини.

— Може би не цілого сернюка дати йому? — погадав. — Може лише чомбер? Шинки, подрібці лишились би мені...

Подумавши хвилю, сказав собі:

— Ні! Таки не личить. Кому іншому, якому особистому приятелеви, вільно зробити так. Староста завелика фіґура. Йому треба або все, або нічого.

Думаючи далі про се, додумався до того, що може таки покушає, хоч собі не лишить нічого:

— Чейже староста запросить мене на обід, чи на вечерю тоді, коли буду їсти ту мою сернину... Хіба був би свинею без виховання, як би не зробив сего!

Свою службу в школі директор уладив собі так, що вчив школярів лиш в годинах перед полуднем. Пополудни вчили тльки підчинені йому учителі, він полагоджував директорські обовязки. Ті обовязки не були такі, щоби він не міг на годину-дві, нехай і три-чотири скочити за місто. Вже цілком не потребував боятися нічого, коли вийшов по цапка для пана старости.

Пообідавши, директор взяв до кишені срібного ґульдена, взяв рушницю, торбу, порохівницю і вийшов за місто. Пішов до гаєвого. Там напився молока, яким його почастувала жінка гаєвого. Смакувало йому, бо за се молоко не личило платити. Баба загнівалась би.

Гаєвий взяв на ремінь свою собаку і повів директора в чагарник. Ішли поволи, обережно, щоби не робити шелесту. Директор вже став нетерпеливитися. Став потерпати, що фляшка горівки марно пропала йому. Хоч минуло вже з пів години, як тим чагарником скрадалися, пес ішов на реміньчику цілком байдужно. Своїм поведенням ні троха не показував, що десь тут міг би бути якийсь гідний кандидат до кулі мисливого.

Нараз гаєвий обернувся до директора і поклав палець на устах, бо ремінь собаки напружився. Пес тягнув у гущу праворуч. Директор, що рушницю держав спершу на рамени, склав її до стрілу. Гадав, що перед ним вирине сернюк. Хвилю стояли оба не рухаючися. Гаєвий шепнув директорови до вуха:

— Хоч би тут було що, то не побачимо, бо перед нами хащі зависокі і загусті.

— Щож зробимо? — спитав директор також пошепки. — Втече нам!

— Вернімся з десять кроків назад. Ви лишитеся тут, а я обійду його. Виполошу і нажену на вас.

— А справді піде на мене?

Гаєвий лиш кивнув головою на знак, що піде.

Оба вернулися до купки молодої смеречини. За нею гаєвий поставив директора, показав, куди сполошений сернюк повинен би йти, і з собакою щез в кущах. Великим луком обійшов місце, де, як гадав, пасеться або відпочиває сернюк, і вже не силкувався іти тихо. Навпаки, бив палицею по кущах нарошно на те, щоби звірюку сполошити.

— Що се могло би бути? — погадав собі по хвили. Я його хіба вже сполошив! Чому той директор не стрілив? Хіба не уважав і сернюк промайнув попри нього?

Собака стала на силу тягнути в кущі праворуч. Гаєвий ледви держав її.

— Щось там занюхав! — погадав гаєвий. — Сернюк вже й так пропав, як був тут. Як тепер пущу собаку, то вона вже нічого не попсує.

(Далі буде).

РАБІНДРАНАТ ТАҐОР: „ЖІНКА"

(Rabindranath Takur: "Personality").

В своїй книзі „Персоналіті" визначний індійський поет-фільософ яскраво висловив свої думки про жінку і її долю в суспільстві.

Вважаємо, що й українським жінкам цікаво познайомитися з поглядами найбільшого сучасного індійського письменника, який є знаний у цілому культурному світі. Тому подаємо тут кілька його думок:

„В повазі жінки, каже він, є заложений глибоко ідеал рівноваги. Жінка ніколи не тужить по тім, щоб лише йти вперед і стріляти випадковими стрілами цікавости до серця темноти. Навпаки, всі зусилля жінки інстинктовно прямують до того, щоб усі речі привести до якоїсь повної форми, бо цілком закінчена форма — це закон життя.

„В русі життя хоч нема нічого закінченого, то кожний його крок має свій ритм досконалости. І пупянок має свій ідеал повної круглости, як і квіточок та плід. Але недокінчений будинок не має в собі того ідеалу цілости. Колиж продовжується будівля до неозначеного зросту своїх розмірів, то нагло переростає міру своєї рівноваги. Жінка має почуття цієї рівноваги.

„Інтелектуальні здобутки мужчини в цивілізації є вавилонські башти, які задирливо відважуються не дбати про свій фундамент і тому то розвалюються знову і знову. Так виростає історія людства над верствами розвалин; це не є безперервний зріст життя. Доказом того є світова війна. Орґанізації господарські й політичні, які представляють із себе механічну силу, зроджені з інтелекту, часто й охотно забувають на свій центр ваги у світі життєвого фундаменту. Людство проявляє бажання здобувати міць і маєток, які не можуть самі в собі досягнути останньої повности форми і які ніяк не гармонізують з ідеалом моральної і духової досконалости, і це хотіння врешті мусить положити насильну руку на вагу власного матеріялу.

„В сучасній стадії історії цивілізація людства є майже виключно мужеська. Це є цивілізація сили. В ній жінка була відсунена на бік, у тінь. Мужеська сила не дала жінці можливости проявити всі свої творчі здібности. Тому цивілізація стратила свою рівновагу і рахується переходами від війни до війни. Рухливими силами сучасної цивілізації є сили руйнуючі, а звичаї й обряди сучасного людства містяться в жахливій скількости людських жертв. Така однобічна цивілізація постійно переживає низку жахливих катастроф і все лише зприводу своєї однобічности.

„І от нарешті прийшов час, коли мусить виступити жінка зі своєю рівновагою та внести свій життєвий ритм у той немилосерний рух сили. Життєві сили жінки є, як пасивне завдання матери землі, яка не тільки допомагає дереву рости, але й обмежує його ріст — обмежувати жахливий рух життя. Дерево потребує ріжноманітних засобів до життя, життя є ріжноманітне, і тому дерево посилає і розвиває своє гілля на всі сторони, але всі його глибші взаємовідносини глибоко сховані і певно скриті у землі, яка помагає дереву жити.

„Наша цивілізація мусить мати також своє пасивне живло (стихію) широке, глибоке і певне. Не мусить то бути тільки ріст, але й гармонія росту. Не мусить це бути тільки мельодія, але й такт (ритм). Цей такт-ритм не є перешкодою; він є тим, чим є береги річки: береги постійно утруднюють течію повних вод, котріб інакше розлились у безформні болота. Це є ритм, який не застановлює світового руху, але веде його до Правди й Краси. Ось роля жінки!

„Жінка є наділена такими пасивними властивостями від природи, як чистота, скромність, відданість та здібність себе пожертвувати в більшій мірі ніж мужчина. Таж сама властивість пасивности існує і в природі, яка перетворює свої безформні сили в твори досконалої краси; пасивність усмирює дикі сили, дикі живла в ніжність, здібну для служби життю. Ця властивість пасивности дала жінці ту широку й глибоку лагідність, мирність, що так потрібні, щоб доглядати, живити і забезпечувати життя.

„Якби життя було лише видавцем, що тільки роздає, то воно булоб подібне ракеті, яка розривається з блеском, дає світло, а потім падає в темноту, в попіл. Життя подібне лямпі, якої потенціональність світла є далеко більша квантитативно, ніж як це виявляється в світлі полумя. В повазі жінки заложена глибина пасивности, в якій заложена потенціональність життя".

Так дивиться Таґор на повагу жінки і її ролю в суспільстві.

Він висловив і свої погляди на жінку Заходу, і тут теж цікаво пізнати його спостереження.

„У жінок на Заході спостерігаємо виразний неспокій, який не є нормальною рисою її поваги, бо жінки, що потребують чогось особливого, окремішнього, постійно мінливого в свойому оточенні, щоб тим удержати свої інтереси в чинности, лише доказують, що стратили звязок зі своїм власним, правдивим світом. Ясно, що на Заході є багато жінок і мужчин, які гудять речі звичайні, і вони гонять постійно за чимсь надзвичайним, напружують усі свої сили, щоби витворити фальшиву оригінальність, яка не приносить задоволення. Таке змагання не є дійсною ознакою життєздатности. Це є шкідливе більше жінкам ніж мужчинам, бо життєві здібности жінок є сильніші ніж у мужчин. Жінки є матерями раси, і вони мають справжній інтерес до річей, що їх оточують, до річей щоденного життя, звичайного; а якби цього не мали, то загинулаб раса.

„Як тільки жінки звикнуть на постійне зовнішне зворушення як на духову отруту, то будуть постійно змагати до сензацій і таким чином стратять свою природню високу чутливість, а з нею і квіт свого жіноцтва та свою справжню міць підтримувати людську расу в тому, чого вона саме потребує найбільше.

„Зацікавлення мужчини своїми близькими стає справжнім, коли він знайде в них надзвичайні здібности, або бачить для себе в них щось корисного; але жінка цікавиться своїми близькими лише тому, що вони є теж живі істоти, що вони є люди, а не тому, що ці істоти призначені для якогось надзвичайного завдання, або тому, що вони мають якісь особисті здібности, якіб у жінки викликали зачарування, подив.

„Здібність жінки цікавитись людиною впливає так чудово на нашу думку, а життєва зацікавленість жінки така природня, що робить її мову, її сміх, її рухи привабливими; а той привабливости це гармонія зі всіми нашими інтересами, що нас оточують.

„Для нас є щастя, що щоденний звичайний світ має в собі таємну ненабридливу красу звичайности, а ми мусимо звертатися до своєї власної чутливости думки, щоб зрозуміти диво життя, якого ми не бачимо, бо це диво є духове. Як можемо проникнути поверхню, то побачимо, що світ у своїх звичайних явищах є чудесне диво.

„Розуміємо цю правду інтуїтивно своєю здібністю до кохання; а жінки при допомозі цієї здібности бачать, що предмет їх кохання, їх симпатії, має величезну ціну, хоч може і криє в собі привітяльність (щоденність).

„Як жінки стратять здібність зацікавлення звичайними річами, тоді почувають жах, що буцімто мають багато вільного часу, бо не мають у свойому оточенні нічого, що притягалоб їхню увагу, бо природня питома жінці чутливість зникає.

„Тоді такі жінки аж божевільно працюють, не тому, щоб використати вільний час, але щоб лише його заповнити. Наше щоденне життя подібне до тростини, якої справжня цінність не є в її середині; але ті, що мають здібність і ясність спостереження, зможуть почути музику, яка видає „безмірність" дійсно своєю порожнечею".

—o—

Як глибоко вдуматися в ці такі прості, але такі глибокі змістом слова великого індійського поета, визначного педаґоґа, громадського діяча і виховника свого народу, то признаємо, що є багато в них правди, хоч і не будемо погоджуватися з усіми його думками. Справді часто шукаємо геройських подвигів, великої діяльности, і не бачимо, що в муравливій щоденній праці для своїх близьких, часто біля „свого порога", є наше покликання...

Марія Омельченкова.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В. Ґ., Фреквил, Па. — Дата, місце й час зборів належать до платного оголошення, а сама справа до допису.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписана, складаю щиру подяку головним урядникам нашої орґанізації за скоре виплачення мені посмертного по моїм чоловіку Якимови Танчинови. Бажаю якнайкращого успіху У. Н. Союзови. Також дякую місцевим урядникам за їх труд і за численну участь у похороні.

Софія Танчин, вдова, і діти.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

НІМЕЧЧИНА Й ВІЙНА.

Князь Губертус Левенштайн, котрий стратив недавно своє німецьке горожанство, а тепер виголошує в Америці відчити про Німеччину, сказав оноді в Ню Йорку на відчиті, що одинокий вклад націстичного уряду це те, що вони зробили війну можливою.

„Одначе", — прелеґент додав, — „воєнні приготування й воєнні балачки це зрада (Німеччини) найгіршого сорту, який я знаю, бо війна значить певно упадок Німеччини".

АРИСТОКРАТІЯ Й БУРЖУАЗІЯ.

Як сильно змінились обичаї від того часу, як аристократія вважала війну своїм ремеслом, і то одиноким ремеслом, достойним людини аристократичного походження.

Торговля і взагалі бизнес тоді були заняттями, негідними „високо" врodженої людини, гідними хіба міщанина; а міщанина, чи буржуя, вважали гіршою породою людини.

Нині війну пропаґує буржуй, а аристократія перед нею остерігає.

ЯКА БУДЕ НОВА ВІЙНА?

За старанням чехословацького уряду внесено в чехословацькім парляменті законопроєкт, що всі власники камениць мають поставити в своїх домах в підваллю певні проти бомб кімнати. Подібні доми, що забезпечують людей перед бомбами, має виставити кожда громада, а кождий горожанин обовязаний мати ґазову маску.

Людей, що цих приписів не будуть сповняти, вважатимуть за саботажників і їх каратимуть смертю.

Чи видно образ війни з закона?

ВІЙНА Й АНҐЛІЯ.

Подібні закони пробують завести й в Анґлії.

Та деякі робітничі юнії, ворожі воєнним проготуванням противляться тому, щоби будувати в домах такі підземні фортеци, що мали би захороняти людей на випадок ворожого нападу з повітря або ґазової атаки, бо, мовляв, такі приготування це приготування до війни, а тимсамим провокація війни.

Це трохи пахне толстоївським „несупротівленієм злу" і ґандівською пасивною резистенцією. Та замісць толстоївства в Росії править большевицький активізм, а в Індії популярність ґандівської програми й тактики пропала з хвилею, як Індійці набрали більше довіря у власні сили.

ХМАРИ НА ОБРІЮ.

Якраз цими днями йдуть донесення, що Італія мобілізує свою армію, щоб добути собі більше кольоній в Африці. Мовляв, задумує якусь халепу проти Абисинії.

У „Лізі Націй", як доносять до „Манчестер Ґардієна" з Женеви, клопочуться можливістю зачіпки Німеччини з Литвой за Клайпеду (Мемель). „Журнал де Женев", що звичайно відноситься прихильно до Німеччини, тепер обвинувачує Німеччину за бажання захопити Мемель. Берлінська преса розписується з обуренням проти рішення литовського уряду, що право голосувати при виборах до мемельського сойму мають тільки ті люди, що вміють по литовськи.

Виходилоб, що все в Европі десь куриться. Де вибухне полумя, не знати, як не знати теж, коли.

ЩО ВІДЛОЖЕНЕ, НЕ ПРОПАДЕ.

Але покищо війна відложена, бо тим, що над нею владу мають, вигідно, щоб вона була відложена. Як це говориться в турецький анекдот про муллу (магомеданського священика), що дався впросити своїм вірним, зажуреним засухою, та обіцяв помолитися до Аллаха про дощ.

Та прийшла пятниця (магомеданська „неділя"), і як мулла побачив великі маси народу в мошеї (магомеданській церкві), він не молився про дощ. Коли вірні в розпуці питалися його, чому він не молився, мулла сказав:

„Дощ відложено на наступну пятницю".

ВОЄННІ НОВИНКИ.

Злучені Держави ввели новий тип дивізійної гавбиці 155 мм. для вишколу. На час війни ця гармата має бути заступлена 105 мм. гарматою. Цю гавбицю приділено дивізійним гарматним відділам.

На тяжких тенках уміщено 47 мм. гарматку в оборотній вежі з 4 скорострілами. Також 4 роги кождого тенку озброєно скорострілами. Оба ці роди зброї засоблені оптичними пристроями для міряння.

Воєнне міністерство замовило в одній збройовій фабриці в Лос Енджелес 110 нових літаків найновішого типу. В умові достави сказано, що літаки ці мусять виконати пробний лет згори вниз з 5,400 м. на 1,000 м. з мотором у повному ході. При цьому леті лопнув мірник скорости, бо літаки летіли при цьому зі скорістю більшою, як 630 км. Ґарантована найвища скорість у поземому леті виносить 448 км.

Американський президент іменував дотеперішнього шефа штабу американської армії, Мек Артура, шефом штабу на необмежений час. Продовжено чинність шефа фльоти на 1 рік більше. Під проводом Мек Артура має бути створена в Америці спеціяльна повітряна армія, найменше 1,000 літаків-бомбоносів, яка буде підлягати лише шефови штабу і буде вжита для спеціяльних цілей. Всі інші роди летунства остаються підпорядковані корпусним командирам.

Всі старшини летунського американського корпусу мають здавати поновний іспит з летунства. Тепер має американський летунський корпус 3 ґенералів, 9 полковників, 31 підполковників, 81 атаманів та 362 сотників.

У звязку з виповідженням вашинґтонського збройного договору знаходить в американських кругах широкий відгомін плян будови каналу через Нікараґву. Кажуть, що теперішний панамський канал вже не є в стані пропустити через себе нові боєві кораблі. Будова каналу має коштувати коло 700 міліонів долярів. Канал буде мати довжину 200 км. Панамський канал має довжину 70 км.

Англія розбудовує над Червоним морем кріпость Акаба. В ній буде досить сильний ґарнізон. В Гайфі має бути розбудована воєнно-морська стація, яка буде получена залізницею з Акабою. В Асабі буде також повітряна англійська база. Між Баґдадом і Гайфою влаштовано сталу автобусову комунікацію на віддал 960 км., яку переїздиться за 36 годин. Всі ці заходи робить Англія тому, що дотеперішня морська база, Мальта, оказується вже заслабою і не відповідає англійським інтересам в Азії.

В Іраку введено обовязкову військову службу, від 19—21 активну, і дальше 4 роки в першій резерві і 4 в другій. Від тої служби можна викупитися сумою 30 фунтів стерлінґів. Чужих до армії не приймається зовсім.

Одна англійська фабрика моторів випустила на ринок новий тип летунських моторів, що працюють засувками без вентилів. Мотор цей уже випробуваний в повітрі на протязі 400 годин. В автах він оказався добрим. Він дуже доступний при репаратурі і тому з нього собі багато обіцяють.

У Франції приходять поволі до переконання, що примінення скорих тенків при наступі в нічому не заощаджує на артилерії, як це досі думалось. Навпаки, при тенковому наступі треба більше артилерії для нищення ворожої протитенкової артилерії, яка сама по собі уявляє дуже малу ціль. Для цього треба вживати ще й спеціяльної артилерії, коли не вистарчає сама тенкова артилерія.

В Італії створено спеціяльні автобози з дізельмоторами, якими будуть їздити штаби. Такий потяг складається з одного воза з мотором і одного причіпного воза. Передній віз має три осі. Погон від мотору передається на задні і передні колеса.

Найновіший італійський розпорядок каже, що начальники міст мають подбати про відповідне забезпечення населення газовими масками. Всякі підприємства і заводи мусять на власний кошт подбати за газові маски для всього персоналу.

Японія ввела масовий вишкіл псів для військової служби. Псів вишколюють у спеціяльних військових школах. Крім того стоять до розпорядимости армії коло 5,000 вишколених псів піввійськового королівського товариства для вишколу воєнно-здатних псів для служби у війні.

Манджурську армію доповнюють добровольцями молодшого віку. Досить численну дезерцію поборюють тим, що для розпізнання дезертира беруть від усіх вояків відтиски пальців. Цей спосіб поборювання дезерції показався досить добрим.

Нова залізнична лінія, що лучить Корею із Східньо-Китайською залізницею, буде мати велике стратегічне значіння, бо вона доходить аж майже під саму совєтську границю. Довкола тої залізниці мають бути поселені 200 тисяч японських кольоністів.

В Такіо буе створена спеціяльна центральна комісія повітряної оборони. В їх розпорядимості буде знаходитися все цивільне летунство. Між іншими є проект піддати все цивільне летунство державній контролі та створити притім спеціяльні резервові формації летунів для вжитку їх у часі війни.

В Совєтах випробовують тепер новий тип возів для армії в арктичних околицях. Свойого часу розреклямовані Совєтами спеціяльні пропелерні сани показалися не зовсім практичними.

Сокільські організації в Чехословаччині збільшилися на протязі 1934 р. на 20 тисяч. Тепер має сокільська організація 380 тисяч старших соколів, 60 тисяч молодших та 270 тисяч доросту. На особливу увагу заслугує розріст сокільської організації на чужині, де лише живуть Чехи.

На підмогу цивільному летунству в Чехії призначено в буджеті 35 міліонів корон, з чого 8 міліонів мають піти на закуп нових літаків.

В Румунії заведено від початку цього року обовязковий передвійськовий вишкіл для молоді. Тим способом думарумунської армії, яка дає дують підвищити боєздатність ще багато до побажання.

Зі своїми балканськими союзниками хоче Румунія жити в добрій згоді. Є проекти получення мостами через Дунай з Сербією та Болгарією. Чи ці проекти будуть переведені в життя, покищо невідомо. Тимчасово рух через Дунай вдержується поромами.

В Абисинії помічається великий вплив японських військових кол. Для вишколу етіопських військ спроваджено з Японії спеціяльних старшин. У Швайцарії замовила Абисинія більшу скількість ручної зброї.

Як видно з усього, одні люди балакають про мир, а другі готовляться до війни.

(УП, Відень).

ПОВІСИВСЯ БЕЗРОБІТНИЙ.

З Петавава, Онт., доносять, що біля тамошного табору для безробітних знайдено повішеного 43-літнього безробітного Михайла Черабана. Дальші своякн самогубця живуть у Мондон, Алта.

М. Степанчук.

РІДНІ ДІТИ

Ох, як же весело в душі,
Як діти зберуться усі,
Як чую їх співи
І розговір милий,
Як бачу їх очка
Безжурні, живі!

Тоді я щасливий над все,
Бо бачу добро дороге,
Бо маю з ким жити
І радість ділити. . .
Ох, дітоньки рідні,
Ви — щастя моє!

Не хочу гучних я пісень,
Що в місті гудять день у день.
Піду ген полями,
Долами, лісами,
Де вітер співає
Безсловних пісень.

Буду сам складати пісні
Тихенькі, про квіти ніжні,
Буду я глядіти
На власні квіти,
На рідні діти,
Так любі мені!

Ох, дай же то, Боже Святий,
Потіхи діждатись з дітей!
Ох, дай, Боже, жити
Й діток научити,
Щоб діточки мали
Пошану в людей!

Тоді нехай пісня ллється
И полина несеться
До Бога із моїх грудей!

Щасливий я буду тоді,
Як діти зберуться усі,
Як з горя безсилі
На моїй могилі,
У матерній мові
Молитву до Бога
Зашлють по мені.

Тоді буде вічна тиша
Й радітиме моя душа,
Бо діточки рідні
Не лишаться бідні;
Їм лишиться рідна
ВКРАЇНСЬКА РІЛЯ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ФРЕКВИЛ, ПА.

Горожанська Ліга.

Всіх нас, Українців, що живемо в Скулкіл кавнті, може добре журити та обставина, що нас тут є поважне число, а ніде про нас не чути. Місцеві американські газети розписуються про життя ріжних народів, а про українське життя не містять нічого.

В тім є велика наша вина, бо ми не є як слід зорганізовані. Нам треба доконче мати в повіті свою Горожанську Лігу, яка нас заступалаб і була виразом нашої національної свідомости і зорганізовности. Без такої політичної української організації ми тут не підемо тепер вперед. Оті справи мусимо тепер обговорити і приступити до реорґанізації нашого життя в повіті. Для тої цілі скликається в Фреквил дня 25. лютого наради, на яких те все буде обговорене, а на які повинні прибути всі провідні одиниці з цілого повіту.

Василь Загібайло.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

КЛІВЛЕНД, О. Сестр. Неп. Зач. Пресв. Діви Марії, від. 112, повідомляє всіх своїх членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 17. лютого, в гали церковній на Калич ул., зараз по Богослуженню. Проситься всіх членниць явитись на ті збори і заплатити свої вкладки місячні а не чекати по кілька місяців, бо в касі нема грошей, щоби платити за членниць. Довгуючі членниці нехай вирівнують свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Марія Розоміло, предс.; Катерина Габрівська, секр.; Параня Різун, кас.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє всіх своїх членниць, що місячний мітінґ вібудеться в неділю, 17. лютого, в годині 2:30 пополудні, в У. Н. Домі. На порядку є важна справа до полагодження, тому проситься всіх членниць явитись на мітінґ. Довгуючі мають вирівнати свої залеглости, в противнім разі будуть суспендовані. Взивається тих членниць, котрі ще не змінили старих грамот, щоб змінили на цих зборах. Хто хоче вступити в члени нашого Сестрицтва, то просимо прийти на збори. Вступ вільний. — Анна Пограничча, предс.; Анастасія Огар, кас.; Е. Кордаш, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Бр. св. Йосафата, від. 217, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 17. лютого, в годині 3-тій пополудни точно, в гали де звичайно. Проситься всіх членів явитись на мітінґ в означений час, бо є багато важних справ до вирішення. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости в цім місяці найдальше до 25-го, бо будуть суспендовані. Котрий з членів не може заплатити свого довгу, нехай прийде на мітінґ і дасть перед членами оправдання. В тім місяці приймаємо нових членів без оплати вступного і огляди лікаря. Тож користайте з нагоди. — В. Гречук, предс.; К. Гупка, кас.; А. Іванів, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітінґ відбудеться в суботу, 16. лютого, в годині 7-мій ввечір, під ч. 2114 Тустин ул. Проситься всіх членів і членниць прибути на мітінґ і вирівнати свої залеглости. — Уряд.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє членів, що слідуючий мітінґ відбудеться 24. лютого, в годині 12-ій вполудне. Маємо дуже важні справи до вирішення, тож обовязком є усіх членів прибути на цей мітінґ. Довгуючих членів просимо прийти і бодай частинно свої залеглости вирівнювати. Минувшого місяця ми ще дали нагоду і не суспендували, але цього місяця уже не перепуститься. Старші члени не забувайте вписати своїх дітей до У. Н. Союза. Мітінґ буде в галі при Оклей і Райс ул. — Стефан Прокопів, предс.; Іван Дацьків, секр.

Д-р Г. Г. Скегар, (Шікаґо, Ілл.)

НАШІ МОЛОДІ АРТИСТИ

Часть X.

Зачинаючи оту „колюмну“ в „Свободі“ тому три роки, думав я дати Українцям американське "who's who"? (хто є чим?). Збирав я людей, які щось написали, або щось осягнули, та за це дістали признання від своїх і чужих. Думаю набудуче цю роботу продовжати, бо дає вона нам перегляд наших культурних здобутків на американському континенті.

Коли переглянути старі річники „Свободи“, то подибаємо там, що до перших її редакторів належав також п. Денис Пирч, що теж займався і організуванням членів до Українського Народного Союза. Але ця історія так давно відбулася, що щоби її собі пригадати, треба заглянути до записок. А ці записки є такі скулі... Звичайно як у нас. Всеж дещо знайшлося про цього старого піонїра.

Денис Пирч згодом переноситься до Олифант, Па., у 1904 р. переходить до Канади, а пізніше стає редактором „Ранка“ і „Слова“. Потім осідає на фармі у Давфін, Манітоба, але скоро приходить до переконання, що це не є його робота й тому пускається у місійну роботу. Але така праця вимагала подорожування й тому наш місіонар почав вандрівку по Канаді — Форт Вілліям, Мус Джов, Саскатун, Вінніпеґ та інші менші місцевости. У 1930 році переходить назад до Злучених Держав та осідає у Ню Гейвен, Конн.

За той час підховує зразково пятеро дітей в українськім дусі. Заразом усі діти кінчать ще вищу школу. Найстарша донька Ольга (подружена тепер за капітана І. Барабаша у Шікаґо), і дві інші доньки були і ще є вчительками державних шкіл у Канаді. Обидва сини мають університетські студії. Отце коротка історія Дениса Пирча. Та не про нього хотів я писати, але про його сина Івана. Та не можна було поминути заслуженого батька, який може бути зразком іншим батькам.

А тепер переходжу до своєї властної теми.

Іван Денис Пирч родився в Олифант, Па., 9 березня 1898 р. Виховувався по цілім американськім континенті, як це бачимо із батькової історії. Дитячі літа перeжив в Давфині. Першої кляси вчительський цертифікат отримав у Вінніпеґу із Ст. Джанс Технічного Інституту у 1921 р. Підчас студій працював як картуніст при найбільшому дневнику у Вінніпеґу, "Manitoba Free Press". В 1924 р. скінчив Манітоба університет зі ступнем B. A. (фільософія). Будучи у Вінніпеґу, рисував він карикатурні образці для „Українського Голосу“ і „Вуйка“. В 1925 році рішив він повернутись до Злучених Держав та кінчити артистичну школу. А що в нього постанова є свята річ, тому спакував ціле своє багатство в одну валізу тай поїхав в 1925 р. на студії до найславнішого американського університету Єйл (університет Yale заснований в 1701 р. Є це друга найстарша американська культурна інституція, бо перша — Гарвард — була заснована 1636 р.), без цента в кишені. Одиноке привитання, яке його стрінуло на двірці в Ню Гейдем, Конн., як він приїхав, була — сніговиця. Та молодий Пирч не був з тих, що піддаються зневірі. Ніколи! Він узяв свою „судьбу в свої власні руки“. Днем ходив до школи, а вечорами працював як складач у друкарнях газет. Що правда, дорога була крута і тяжка, однак увінчалася великим успіхом. У червні 1931 р. перший і дотепер одинокий Українець кінчить університет Єйл зі ступнем B. F. A. (Bachelor of Fine Arts) та стає дипльомованим артистом.

Але його непосидюча натура жене його до вищої праці, до вищих лаврів. Крім праці у своєму власному ателіє почав він вести артистичну колюмну "Art Review" в часописі "New Haven Evening Register", де скоро вибивається на верх та здобуває собі славу першорядного артистичного критика.

Іван Денис Пирч.

Подаю це на те, щоб наш Іван Денис Пирч послужив добрим прикладом усім тим, що хотять іти до школи, але все „знаходять якісь перешкоди на дорозі“. Бо отсе вибився чоловік, що як хлопець мусів учитися в однім році аж в чотирох ріжних містах (в однім і тімсамім році!), що почав свою карієру з того, що продавав газети, був помічником при механіку, був послугачем у театрі, працював при залізній дорозі і у великого землевласника, вчив у школі, був перекладачем, грав на органі в церкві. А крім того чув раз-у-раз від тата, що таки найкраще бути адвокатом, а від мами, що повинен вчитися на лікаря. А він став артистом-малярем! Колиж він міг побороти всякі трудності, наскільки лекше побороти їх іншому студентови, що є в кращих матеріяльних обставинах.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЙОНҐСТАВН, О.

Коляда на народні потреби.

З ініціятиви парохіяльного комітету укр.-кат. церкви Пресвятої Тройці пішли наші діти з колядою на народні потреби в краю. Вони заколядували разом $58.41. З тих грошей призначено $38.41 на Просвіту на Лемківщині, а $20 на Рідну Школу в краю і вислано до краю на призначені цілі.

Коляду зложили по $2: Д. Васько; по $1: С. Ворожбит, Ф. Бирка, Ю. Васько, І. Натишак, С. Пущак, М. Денис, В. Сетник, Н. Поврозник, о. І. Забава, Ю. Левінський, Н. Даровський, С. Соломон, О. Петрик, Н. Стахура, П. Стахура, Н. Тхурик; по 50 цнт.: М. Набережний, С. Кость, Ю. Прислїпський, Е. Дума, П. Філь, Т. Козловський, Е. Прислїпська, М. Заяць, В. Кріль, М. Тиць, М. Козьоринський, А. Кучманич, Й. Білик, К. Павлишин, Н. Федаш, П. Лодин, М. Мартинишин, Н. Тхурик, Г. Чулик, Н. Салицький, Й. Пацула, Ю. Фесьо, В. Зубаль, І. Паньків, І. Даровський, К. Романко, І. Смеречанський, Ю. Маркевич, А. Проник, М. Даровський, М. Еазилі, С. Терлецький, П. Маценко, Н. Беца, С. Даровський, Л. Кухтин, В. Лучка, І. Грицько, М. Терлецький, М. Когут, А. Возна, В. Павлик, Т. Сулик, І. Кравець, Г. Тихоневич, М. Ґеряк, І. Мацинський, В. Гринько, С. Когут, Т. Пашко, Т. Фецич, М. Юрса, І. Капарис, Г. Сухар, М. Мирдич, Н. Курчицький, Д. Темник; по 35 цнт.: Н. Гарасим, Ю. Чижовський, Т. Макарець; по 25 цнт.: Д. Діль, Д. Романко, І. Слюсарчик, Т. Орловський, В. Терлецький, С. Романко, А. Пельц, В. Драгусь, Г. Федишин, Г. Лошак, М. Плахтиняк, А. Половіщак, І. Лисак, Ю. Глеза, В. Коцабала, М. Багній, В. Секела, Н. Іваним, І. Гулич, А. Курась, В. Терлецький, Й. Томан, І. Фецич, Н. Фромель, М. Мамрич, С. Бацак, М. Салянський, І. Терлецький, П. Дарко, М. Бодак, Н. Ілійоф, С. Мацинський, С. Терлецький, М. Сірий, П. Сенчишак, М. Сітник, О. Крайовська, І. Максимич, Ю. Мандзяк, В. Пипяк, Д. Швед, Д. Боровецький, Н. Оленич, М. Оленич, М. Оленич, Т. Дідовський, Д. Сухар, А. Колодруб, І. Павлишин, Л. Грицко, Н. Ліщак.

Комітет.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЯКИ НА ВЕЛИКІЙ УКРАЇНІ.

Американський польський часопис „Ґвязда Полярна“ з 19-го січня б. р. приносить відомости з Києва. В ник кажеться, що до війни Поляки надавали „тон“ місту а тепер зістали спролетаризовані й перенеслися з середини міста до передмість. І не чути вже тепер польської мови на вулицях Києва, як бувало. Всеж-таки на Україні, головно на Правобережу, є ще коло три чверти міліона Поляків. Їх большевики не переслідують як за царських русифікаторських часів. Ні не українізують їх. Та, не зважаючи на те, польський стан посідання на Україні малїє, зглядно Поляки на Україні виставлені тепер під національним оглядом на більші небезпеки ніж давніше. Дописувач приписує це тій обставині, що на Україні змаліли національні напруження між Поляками, Росіянами й Українцями, а це допомагає асиміляції, й польська меншість зачинає губитися серед більшости. Якщо польську мову ще чути на Україні, то це треба завдячувати величезній польській відпорности, яку виказують Поляки з околиць Києва, Житомира, Винниці, Бердичева й інших міст Поділля. Давніше було можна бачити в Києві багато польських написів. Тепер їх нема. Ще перед кількома роками, подає дописувач, виднів на міській думі напис трома мовами: українською, російською й польською. По якімсь часі виднілі вже тільки два написи: російський і український. А в минулім році, кінчить дописувач, хтось усунув ще й напис український і залишива тільки один — російський.

Подав І. Лисогір.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ІЗЛИН, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Українське Жіноче Тов. Єдність переслало через Обєднання $11.84 на Рідну Школу. Та жертва складається з $5 коляди, та зі збірки, переведеної на зборах товариства. На зборах зложили: Катерина Седіла, Явдоха Гензднон, Анна Кавунець, Анастасія Явровська і Марія Якимів по $1, а Рузька Редькова, Катерина Лемчук, Текля Ґвоздик і Марія Ґросман по 50 центів.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(190).

„Якжеж тобі й тому Американцеви вдалося втекти від перської юрби?“ — Роджер спитався, як Ольга перестала оповідати, завагавшися видно говорити про те, що далі наступало. Роджер дивувався за той час, що міг значити в її життю той гарний спаситель. Він чув, як у ньому росте заздрість до невідомого чоловіка.

Ольга, читаючи його думки, встала й сміючися легко, сказала: „На нині цього оповідання буде досить. Решту оповім колись іншим разом. Тепер уже пізно. Ми мусимо йти спати. Хто знає, що нам завтрішній день принесе? Я вірю, що ми є бранцями того білого дикуна та його товаришів-малп“.

Вогонь уже догорював. Як дівчина ввійшла до хати, праліс довкола неї розкричався дивними голосами. Хвилю пізніше Роджер розтягнувся на ліжку з галуззя, яке він зробив собі на дворі. Він думав про неймовірні події, що притрапилися йому кілька днів тому, головно про того дивного чоловіка, що своїм великим ростом виглядав на лісового бога.

„Що думає цей дивний чоловік, Тарзан, зробити з нами?“ — думав собі він. Тимчасом та сама думка мучила Тарзана. Він знав, що без нього тамті двоє пропадуть. Чи має він їх спасати, чи йти своєю дорогою? Питання само скоро вирішилося.